የሰብአዊ መብቶች ዓለም አቀፋዊ መግለጫ

በተባበሩት መንግሥታት ጠቅላላ ጉባዔ ውሳኔ ቁጥር 217 A (III) የፀደቀ

መግቢያ

የሰው ዘር በሙሉ አብሯቸው የተፈጠረ ክብር ያላቸው መሆኑን፤ እንዲሁም ከስብእናቸው ሊነጠሉ የማይችሉ እና እኩል የሆኑ መብቶች ያሏቸው መሆኑን አውቆ መቀበል ለነፃነት፣ ለፍትሕ እና ለዓለም ሰላም መሰረት በመሆኑ፤

ሰብአዊ መብቶችን ትኩረት አለመስጠት እና መናቅ የሰውን ልጅ ኅሊና ያስጨነቀ አረመኔያዊ ተግባሮችን በማስከተሉና የሰዎችም ከፍተኛ ፍላጎት የሰው ልጆች ሁሉ የንግግርና የእምነት ነፃነት የሚጎናጸፉበትና ከፍርሃትና ከችግር ነፃ የሚወጡበት ዓለም መፍጠር ነው ተብሎ በመታወጁ፤

የሰው ልጅ አምባገነንነትን እና ጭቆናን ለማስወገድ ሲል የአመፅን መንገድ መከተል እንደ የመጨረሻው አማራጭ እንዲወስድ የሚገደድበትን ሁናቴ ለማስቀረት ሰብአዊ መብቶች በሕግ እንዲከበሩ ማድረግ ወሳኝ በመሆኑ፤

በሀገራት መካከል የወዳጅነት ግንኙነት እንዲስፋፋ ማበረታታት ወሳኝ በመሆኑ፤

የተባበሩት መንግሥታት አባል ሀገራት ሕዝቦች በመሰረታዊ የሰብአዊ መብቶች፣ በሰው ሰውነት ክብር እና ልዕልና እና በፆታዎች እኩልነት ላይ ያላቸውን ፅኑ እምነት በቃል ኪዳኑ ውስጥ በድጋሚ በማረጋገጣቸው እና ሰፋ ባለ የነፃነት ሁኔታ የማኅበራዊ እድገትና የተሻለ የኑሮ ደረጃን ለማረጋገጥ በመወሰናቸው፤

ከተባበሩት መንግሥታት ጋር በመተባበር አባል ሀገራት ሰብአዊ መብቶችና መሰረታዊ ነፃነቶች በመላው ዓለም እንዲከበሩና በተግባር እንዲተረጎሙ ለማድረግ ቃል በመግባታቸው፤

ይህ ቃል ኪዳን ሙሉ በሙሉ ግቡን እንዲመታ ስለ እነዚህ መብቶችና ነፃነቶች የጋራ ግንዛቤ እንዲኖር ማድረግ እጅግ አስፈላጊ በመሆኑ፤

ስለሆነም እነሆ

በሀገር እና በዓለም አቀፍ ደረጃ በሚወሰዱ እርምጃዎች አማካኝነት የእነዚህ መብቶች እና ነፃነቶች መከበር እንዲስፋፋ አቅዶ ማንኛውም ግለሰብ እና የሕብረተሰብ አካል ስለእነዚህ መብቶች እና ነፃነቶች ማስተማር ይችል ዘንድ፤ እንዲሁም በአባል ሀገራትም ሆነ በእነሱ ቁጥጥር ስር በሚገኙ ግዛቶች ውስጥ

በሚኖሩ ሕዝቦች ዘንድ እነዚህ መብቶች በተሟላ እና ውጤታማ በሆነ መልኩ የሚታወቁበትን እና በተግባር የሚውሉበትን ሁኔታ ማረጋገጥ ይቻል ዘንድ፤

የተባበሩት መንግሥታት ጠቅላላ ጉባዔ ይህን የሰብአዊ መብቶች ዓለም አቀፋዊ መግለጫ ለሁሉም ሕዝቦችና ሀገራት የጋራ መመሪያ እና የስኬት መለኪያ እንዲሆን አውጇል።

አንቀጽ 1

ሰዎች ሁሉ እኩል ክብርና መብቶች ይዘው ነፃ ሆነው ተፈጥረዋል። የማመዛዘን ችሎታን እና ኅሊናን በተፈጥሮ ስለታደሉ እርስ በርሳቸው በወንድማማችነት መንፈስ ሊተያዩ ይገባል።

አንቀጽ 2

በዘር፣ በቀለም፣ በጾታ፣ በቋንቋ፣ በሃይማኖት፣ በፖለቲካ ወይም በሌላ አመለካከት፣ በብሔራዊ ወይንም በማኅበራዊ አመጣጥ፣ በሃብት፣ በትውልድ ወይም በሌላ አቋም ምክንያት ምንም ዓይነት ልዩነት ሳይደረግ እያንዳንዱ ሰው በዚህ ድንጋጌ ውስጥ በተጠቀሱት መብቶችና ነፃነቶች የመጠቀም መብት አለው።

በተጨማሪም አንድ ሰው ነፃ በሆነ ወይም በሞግዚትነት አስተዳደር ስር ባለ ወይም ነፃ ባልሆነ ወይም ማናቸውም ሌላ የስልጣን ልዕልና ገደብ በተደረገበት ሀገር ውስጥ የሚኖር ነው በሚል የሀገርን የፖለቲካ ግዛት ክልል ስልጣን ወይም ዓለም አቀፋዊ አቋሙን ምክንያት በማድረግ ምንም ዓይነት ልዩነት አይደረግበትም።

አንቀጽ 3

እያንዳንዱ ሰው የሕይወት፣ የነጻነትና የደኅንነት መብት አለው።

አንቀጽ 4

ማንም ሰው በባርነት ወይም በግዴታ አገልጋይነት አይያዝም፤ ባርነትና የባሪያ ንግድ በየትኛውም መልካቸው የተከለከሉ ናቸው።

አንቀጽ 5

ማንም ሰው ሊሰቃይ ወይም ጨካኝና ኢ-ሰብአዊ በሆነ መንገድ ሊጉላላ ወይም ሊዋረድ ወይም ሊቀጣ አይገባም።

አንቀጽ 6

ማንም ሰው በየትም ቦታ በሕግ ፊት ሰው ሆኖ የመታወቅ መብት አለው።

አንቀጽ 7

ሰዎች ሁሉ በሕግ ፊት እኩል ናቸው፤ ያለምንም ልዩነት እኩል የሕግ ጥበቃ የማግኘት መብት አላቸው። ይህንን መግለጫ በመፃረር የሚደረግ ልዩነት እና ለልዩነት የሚያነሳሳ ተግባር እንዳይፈፀምባቸው እኩል የሕግ ጥበቃ ይደረግላቸዋል።

አንቀጽ 8

ማንም ሰው በሕገ መንግሥትም ሆነ በሌላ ሕግ የተሰጡትን መሰረታዊ መብቶች የሚጥስ ድርጊት በተፈጸመበት ጊዜ ስልጣን ላላቸው ያገሩ ፍርድ ቤቶች አመልክቶ ውጤታማ መፍትሔ የማግኘት መብት አለው።

አንቀጽ 9

ማንም ሰው ከሕግ ውጭ ሊያዝ፣ ሊታሰር ወይም ሊጋዝ አይችልም።

አንቀጽ 10

ማንም ሰው በመብቶቹና ግዴታዎቹ፤ እንዲሁም በተከሰሰበት ማንኛውም ወንጀል ውሳኔ ለማግኘት ሙሉ የእኩልነት መብቱ ተጠብቆ ነፃ በሆነና አድልዎ በሌለበት ፍርድ ቤት ሚዛናዊና ይፋ የሆነ ፍርድ የማግኘት መብት አለው።

አንቀጽ 11

1. በወንጀል የተከሰሰ ማንኛውም ሰው ክሱ በይፋ በሚሰማበት ግልጽ ፍርድ ቤት በሕግ መሰረት የመከላከል መብቱ ተጠብቆለት ጥፋተኛ መሆኑ እስኪረጋገጥ ድረስ እንደ ጥፋተኛ ያለመቆጠር መብት አለው።
2. ማንም ሰው በሀገር ውስጥ ሕግ ወይም በዓለም አቀፍ ሕግ ወንጀል መሆኑ ባልተደነገገበት ጊዜ ለፈጸመው ማናቸውም ድርጊት ወይም ሳይፈጽም ለቀረው ማናቸውም ተግባር ጥፋተኛ ሊደረግ አይችልም። እንዲሁም ወንጀሉ በተፈጸመበት ጊዜ ከነበረው ቅጣት የበለጠ ቅጣት አይወሰንበትም።

አንቀጽ 12

የማንም ሰው የግል ሕይወት፣ ቤተሰብ፣ መኖሪያ ቤት ወይም የመላላክ ግንኙነት ከሕግ ውጭ አይደፈርም፤ ክብሩና መልካም ስሙ እንዲጠፋም አይደረግም። እንደነዚህ ዓይነቶች መብቶች የመድፈርና ክብርን የመንካት ድርጊቶች እንዳይፈጸሙ እያንዳንዱ ሰው የሕግ ድጋፍ የማግኘት መብት አለው።

አንቀጽ 13

1. ማንም ሰው በአገሩ ክልል ውስጥ በነፃ የመዘዋወርና የመኖር መብት አለው፡፡
2. ማንም ሰው ከራሱም ሆነ ከሌላ ሀገር የመውጣትና ወደ አገሩም የመመለስ መብት አለው፡፡

አንቀጽ 14

1. ማንም ሰው ከጥቃት ለማምለጥና በሌሎች ሀገራት ጥገኛ ሆኖ ለመኖር የመጠየቅ መብት አለው፡፡
2. ይህ መብት ፖለቲካዊ አለመሆናቸው በግልጽ የሚታወቁ ክሶች ወይም የተባበሩት መንግሥታትን ዓላማዎችና መሰረተ ሃሳቦች የሚቃረኑ ድርጊቶች በተፈጸሙ ጊዜ አይሰራም፡፡

አንቀጽ 15

1. ማንም ሰው ዜግነት የማግኘት መብት አለው፡፡
2. ማንም ሰው የዜግነት መብቱን በዘፈቀደ አይገፈፍም፤ ዜግነቱን የመለወጥ መብቱንም አይነፈግም፡፡

አንቀጽ 16

1. በዘር፣ በዜግነት ወይም በሃይማኖት ምክንያት ገደብ ሳይደረግባቸው ዕድሜአቸው ለጋብቻ የደረሱ ወንዶችና ሴቶች ተጋብተው ቤተሰብ የመመስረት መብት አላቸው፡፡ ጋብቻቸውን ሲመሰርቱ፣ ተጋብተው ሲኖሩና ጋብቻው ሲፈርስም እኩል መብት አላቸው፡፡
2. ጋብቻ የሚፈጸመው ለመጋባት በፈለጉት ሰዎች ነፃና ሙሉ ፈቃድ ብቻ ነው፡፡
3. ቤተሰብ የአንድ ሕብረተሰብ መሰረታዊና ተፈጥሯዊ አካል ስለሆነ የኅብረተሰቡና የመንግሥት ጥበቃ ሊደረግለት ይገባል፡፡

አንቀጽ 17

1. ማንም ሰው ብቻውንም ሆነ ከሌሎች ጋር በመተባበር የንብረት ባለቤት የመሆን መብት አለው፡፡
2. ማንም ሰው በዘፈቀደ ንብረቱን እንዲያጣ አይደረግም፡፡

አንቀጽ 18

ማንም ሰው የሃሳብ፣ የኅሊናና የሃይማኖት ነፃነት መብት አለው። ይህ መብት ሃይማኖቱን ወይም እምነቱን የመለወጥን፣ እንዲሁም ለብቻው ወይም ከሌሎች ጋር በኅብረት፣ በግል ወይም በአደባባይ ሃይማኖቱን ወይም እምነቱን የማስተማር፣ በተግባር የማዋል፣ የማምለክና ሕጎቹን የመፈጸም ነፃነትን ይጨምራል።

አንቀጽ 19

ማንም ሰው አስተያየት የመስጠትና ሃሳቡን የመግለጽ ነፃነት መብት አለው። ይህ መብት እያንዳንዱ ሰው ያለምንም ተጽዕኖ አስተያየት እንዲኖረውና ጠረፍ ሳይወስነው በማናቸውም ዓይነት መገናኛ መረጃዎችና ሃሳቦችን የመፈለግ፣ የመቀበልና የማስተላለፍ ነፃነትን ይጨምራል።

አንቀጽ 20

1. ማንም ሰው በሰላም የመሰብሰብ እና ማኅበር የማቋቋም ነፃነት መብት አለው።
2. ማንም ሰው የማኅበር አባል እንዲሆን አይገደድም።

አንቀጽ 21

1. ማንም ሰው በአገሩ መንግሥት አስተዳደር ውስጥ በቀጥታ ወይም በነፃ በተመረጡ ወኪሎቹ አማካይነት የመሳተፍ መብት አለው።
2. ማንም ሰው በአገሩ መንግሥታዊ አገልግሎቶች ከሌሎች እኩል የመጠቀም መብት አለው።
3. የመንግሥት አስተዳደር ስልጣን መሰረቱ የሕዝብ ፈቃድ መሆን ይኖርበታል፤ የሕዝቡ ፈቃድ የሚገለፀውም በተወሰኑ ጊዜያት በሚካሄዱ ሃቀኛ ምርጫዎች ሲሆን፤ እነዚህ ምርጫዎች ለሁሉም ሰው እኩል እድል የሚሰጡና በምስጢር ወይም በተመሳሳይ ነፃ የምርጫ ሥነ ሥርዓት የሚካሄዱ መሆን አለባቸው።

አንቀጽ 22

ማንም ሰው የሕብረተሰብ አባል በመሆኑ የኑሮ ዋስትና የማግኘት መብት አለው፤ ለክብሩና ለስብእናው ነፃ እድገት እጅግ አስፈላጊ የሆኑት የኢኮኖሚ፣ የማኅበራዊና የባሕላዊ መብቶች እንደእያንዳንዱ ሀገር የድርጅትና የሀብት ሁኔታ በብሔራዊ ጥረትም በዓለም አቀፋዊ ትብብር ሊሟሉለት ይገባል።

አንቀጽ 23

1. ማንም ሰው ሥራ የመሥራት፣ ሥራውን በነፃነት የመምረጥ፣ በትክክለኛና በአመቺ የሥራ ሁኔታ ውስጥ የመሥራትና ከሥራ አጥነት የመዳን መብት አለው።
2. ማንም ሰው ያለምንም ልዩነት ለተመሳሳይ ሥራ ተመሳሳይ ክፍያ የማግኘት መብት አለው።

3. በሥራ ላይ የተሰማራ ማንም ሰው ራሱንና ቤተሰቡን ለሰው ልጅ ክብር በሚገባ የኑሮ ደረጃ ላይ ለማኖር የሚያስችለው ትክክለኛና በቂ ደመወዝ የማግኘትና አስፈላጊም ሲሆን በሌላ የማኅበራዊ ድጎማ የመታገዝ መብት አለው፡፡

4. ማንም ሰው የራሱን ጥቅሞች ለማስከበር የሠራተኛ ማኅበሮችን የማቋቋምና አባል የመሆን መብት አለው፡፡

አንቀጽ 24

ማንም ሰው ዕረፍትና የመዝናኛ ጊዜ የማግኘት መብት አለው፤ በቀን ለተወሰኑ ሰዓቶች ብቻ የመሥራትና በየጊዜው ከክፍያ ጋር የሚሰጥ ዕረፍት የማግኘት መብትም አለው፡፡

አንቀጽ 25

1. ማንም ሰው ለእራሱና ለቤተሰቡ ጤንነትና ደኅንነት በቂ በሚሆን የኑሮ ደረጃ የመኖር መብት አለው፤ ይህም ምግብን፣ ልብስን፣ መጠለያን፣ የሕክምና አገልግሎትን አስፈላጊ የሆኑ የማኅበራዊ አገልግሎቶችን ማግኘትና ለሥራ አጥነት፣ ለሕመም፣ ለአካል መጉደል፣ ለባለቤት ሞት፣ ለእርጅና ወይም ሌሎች ከአቅም በላይ በሆነ ሁኔታ የሕይወት መሰረትን ለሚያናጉ ችግሮች ዋስትና የማግኘት መብትን ይጨምራል፡፡

2. እናትነትና ልጅነት ልዩ ጥንቃቄና እርዳታ ያስፈልጋቸዋል፤ ልጆች ሁሉ በጋብቻም ሆነ ከጋብቻ ውጭ ቢወለዱ እኩል ማኅበራዊ ድጋፍ ያገኛሉ፡፡

አንቀጽ 26

1. ማንም ሰው የመማር መብት አለው፡፡ ቢያንስ በአንደኛና በመሰረታዊ ደረጃዎች ትምህርት በነፃ ሊሰጥ ይገባል፡፡ የአንደኛ ደረጃ ትምህርት ግዴታ ይሆናል፤ የተግባረ ዕድና የሙያ ትምህርት በጠቅላላ እንዲዳረስ መደረግ ያለበት ሲሆን፤ የከፍተኛ ትምህርት ደግሞ በችሎታ ላይ ተመስርቶ ለሁሉም እኩል ዕድል እንዲሰጥ መደረግ አለበት፡፡

2. ትምህርት የሰውን ልጅ የተሟላ እድገት ለማራመድ እና የሰብአዊ መብቶችንና መሰረታዊ ነፃነቶችን ለማክበር የሚደረገውን ጥረት ለማጠናከር የታቀደ መሆን አለበት፡፡ ትምህርት መግባባትን፣ በሕዝቦች፣ በተለያዩ ዘሮችና በሃይማኖቶች መካከል መቻቻልንና ወንድማማችነትን ማበረታታትና የተባበሩት መንግሥታት ለሰላም ጥበቃ የሚያደርገውን ጥረት የሚያራምድ መሆን ይገባዋል፡፡

3. ወላጆች ለልጆቻቸው የሚሰጠውን የትምህርት ዓይነት ለመምረጥ የቅድሚያ መብት አላቸው፡፡

አንቀጽ 27

1. ማንም ሰው በኅብረተሰቡ ባሕላዊ ሕይወት በነፃ የመሳተፍ፣ በሥነ ጥበቦቹ የመደሰት፣ በሳይንሳዊ እድገቱ የመሳተፍና በውጤቱም የመጠቀም መብት አለው፡፡
2. ማንም ሰው ራሱ የደረሰውን የሳይንስ፣ የሥነ ጽሑፍ ወይም የሥነ ጥበብ ውጤት የመንፈስና የገንዘብ ጥቅም የማስከበር መብት አለው፡፡

አንቀጽ 28

ማንም ሰው በዚህ መግለጫ ውስጥ የተዘረዘሩት መብቶችና ነፃነቶች ሙሉ በሙሉ የሰፈኑበት ማኅበራዊ እና ዓለም አቀፋዊ ሥርዓትን የመሻት መብት አለው፡፡

አንቀጽ 29

1. ማንም ሰው ለነፃና የተሟላ ስብእናው ብቸኛ መሰረት ለሆነው ማኅበረሰብ ግዴታዎች አሉበት፡፡
2. የሌሎች ሰዎች መብቶችና ነፃነቶች እውቅና ለመስጠትና ለማክበር፣ የሕዝብ ሞራልና ፀጥታ እንዲሁም በዴሞክራሲያዊ ማኅበረሰብ ተቀባይነት ላላቸው መልካም ተግባራት ሲባል ብቻ በማንኛውም ሰው መብትና ነፃነት በሕግ ብቻ የሚቀመጥ ገደብ ሊኖር ይችላል፡፡
3. ከተባበሩት መንግሥታት ዓላማዎችና መሰረተ ሃሳቦች ተቃራኒ በሆነ መንገድ በእነዚህ መብቶችና ነፃነቶች በምንም ዓይነት ሁኔታ መጠቀም አይቻልም፡፡

አንቀጽ 30

በዚህ መግለጫ የተጠቀሰ ማናቸውም አንቀጽ አንድ መንግሥት፣ ቡድን ወይም ግለሰብ እዚህ የተዘረዘሩትን ማናቸውንም መብቶችና ነፃነቶች ለመጣስ በሚያስችል ድርጊት ወይም እንቅስቃሴ የመሳተፍ መብት እንዳለው በሚያስመስል መንገድ ፈፅሞ መተርጎም የለበትም፡፡